

Posudek vedoucího rigorózní práce

Jméno rigorosanta: **Mgr. Daniel Guckler**

Název práce: *Justice a právo na spravedlivý proces v komunistickém Československu 1948–1989*

Datum odevzdání práce: 27. května 2015

Rigorózní práce Daniela Gucklera si vytkla zajímavý úkol – konfrontovat fungování komunistického právního řádu a justice s požadavky práva na spravedlivý proces, vyplývajícími z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950 a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Československo přistoupilo k Evropské úmluvě až v roce 1992, ale rigorosant vnímá tyto požadavky práva na spravedlivý proces jako nadčasové principy, jak se jich ostatně dovolává i Nejvyšší soud v kauze soudce Vítka (usnesení ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 7 Tz 179/99), kde se hovoří o základních nadčasových etických atributech výkonu soudcovské funkce, o základních předpokladech, které musí být splněny, aby rozsudek mohl být považován za akt spravedlnosti, a které musí být splněny bez ohledu na dobu, politické a jiné poměry. Tento teoretický přístup lze akceptovat.

V práci je nejprve krátce charakterizována Evropská úmluva a její ustanovení relevantní pro zamýšlenou konfrontaci. Rigorózní práce pak důkladně rozebírá fungování československého právního řádu v letech 1948–1989 (s důrazem na padesátá léta), začíná od historického kontextu, pokračuje politickofilosofickými a právněteoretickými základy socialistického práva a líčí právní úpravu především ústavního a trestního práva a fungování jednotlivých složek justice v praxi. Přitom se opírá o velké množství historických pramenů a sekundární literatury historické i právnícké.

Tento výklad je průběžně konfrontován s požadavky práva na spravedlivý proces, vyplývajícími z Evropské úmluvy; na str. 40–41 je takto hodnocena Ústava 9. května, na str. 45–46 Ústava ČSSR, na str. 50–79 předpisy trestního práva hmotného a procesního a jednotlivé zákony omezující základní práva a v klíčové kapitole 6.5 (str. 141–153) pak praxe trestního soudnictví. Rigorosant přitom cituje řadu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva i českých soudů. Při výkladu Evropské úmluvy se opírá jak o starší komentář Čapkův, tak o novější komentář autorů Kmece, Kosaře, Bobka a Kratochvíla. Na str. 132–140 práce rozebírá známá polistopadová soudní řízení s některými představiteli komunistické justice (soudce Vítek, prokurátorka Brožová-Polednová, prokurátor Vaš).

Rozboru právního řádu komunistické éry je věnována již řada publikací, srov. např. Malý, K.; Soukup, L. (ed.): *Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989*, Praha 2004, nebo Bobek, M.; Molek, P.; Šimíček, V. (ed.): *Komunistické právo v Československu*, Brno 2009. Prostor na skutečné objevy na tomto poli je tedy zúžený, ale rigorosant pojal líčení zejména trestního práva a justice v komunistickém Československu velmi důkladně a i kritika tehdejší právní úpravy i praxe optikou principů spravedlivého procesu je zajímavá a podložená.

Práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci i svým rozsahem (150 stran vlastního textu), formální úpravou a řádným užíváním citací a odkazů.

Při obhajobě by rigorosant mohl okomentovat polistopadová rozhodnutí Nejvyššího soudu v kauzách soudce Vítka a prokurátorky Brožové-Polednové z hlediska právní filosofie a principů spravedlnosti a právní jistoty. Dochází v těchto kauzách k použití tzv. Radbruchovy formule? Prolamuje se v nich zákaz retroaktivity?

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 2. září 2015.

Doc. JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.